

Disputa dintre Moarte și Satana

(Nis. 53)

Introducere

O categorie deosebită a poeziei siriace cuprinde poeme realizate sub forma unui dialog în contradictoriu între două sau mai multe personaje, după modelul literar mesopotamian al disputei¹. Acest gen, care continuă să fie folosit până astăzi în unele părți din Orientul Mijlociu, a fost adaptat de Sfântul Efrem și de scriitorii sirieni de mai târziu la teme biblice, disputanții fiind ori personificări (cum este cazul în prezentul poem), ori personalități biblice. În ceea ce privește structura acestor poeme, ele încep cu o scurtă introducere, continuă cu disputa desfășurată în strofe alternate și se sfârșesc cu o sumară concluzie sau doxologie. Un astfel de poem este și *Nis. 53*, ce redă dialogul dintre doi adversari reputați – Moartea și Satana – unde fiecare caută să dovedească superioritatea puterii sale de înrăurire și stăpânire asupra omului, sfârșind prin a se blestema reciproc. Dialogul este înțesat cu exemple biblice, folosite ca argumente doveditoare de cei doi disputanți – o trăsătură specifică a universului efremian care este clădit pe piatra tare a Scripturilor.

Introduction

A special category of Syriac poetry contains poems written in the form of disputation, an adversarial dialogue that takes place between two or

¹ Mai multe despre acest gen vezi în: S. BROCK, *Syriac Dispute Poems: The Various Types*, în: *Dispute Poems and Dialogues in the Ancient and Mediaeval Near East* (Orientalia Lovaniensia Analecta 42), (eds.) G.J. REININK and H.L.J. VANSTIPHOUT, Department Oriëntalistiek, Leuven, 1991, pp. 109-119.

more characters, following the Mesopotamian literary genre of Precedence Dispute. This genre, which continues to be used in certain parts of the Middle East in the present day, was adapted by Saint Ephrem and later Syriac poets to biblical themes, the disputants either being personifications (as in the present poem), or biblical characters. Structure wise, these poems begin with a short introduction, continue with the disputation itself, in alternating stanzas, ending with a brief conclusion or doxology. A poem from this category is also *Nis.* 53, which presents the dialogue between two well-known adversaries – Death and Satan – where each of them tries to demonstrate the superiority of his own influence and power over the human being, ending up by cursing each other. The dialogue is packed up with biblical examples – the two contestants using them as proving arguments for their cases – this being a specific trait of the ephremian universe, which is built on the solid rock of the Scriptures.

Traducere

1. Veniți să ascultăm cum pentru biruință se înfruntă cei biruiți,
Cei care niciodată n-au biruit, nici nu vor birui!

Moartea

2. Grăit-a către Vicleanul Moartea: A mea va fi la urmă biruința,
Căci Moartea sfârșitul îl are, ca una care-i biruitoare!

Satana

3. Adevărat lucrul acesta, Moarte, va să fie,
De vei putea, prin poftă, un om să dai pierzării, cât încă viu el e!

Moartea

4. Iată, printre cei morți, și buni și răi zăresc!
Cei dreپți, ce te-au disprețuit, Viclene, pe mine dar nu mă disprețuiesc!

Satana

5. Această moarte a trupului e doar un somn vremelnic:
Că moarte ești [cu adevărat], o, Moarte, să nu socotești,
Căci tu asemenea cu umbra ești!

Moartea

6. Pe tine te-au biruit dreptii, Viclene, și încă te mai biruiesc,
Eu însă, pe cei care te biruiră, iată, îi biruiesc!

Satana

7. Că dreptilor tu le pricinuiеști pierzare, nu e a ta lucrare,
Căci din pricina celui pe care eu l-am biruit, Adam, băură ei acest
pahar!

Moartea

8. Iată, plin e Șeolul de sodomiți și de asirieni²,
Și de uriași ce la Potop erau! Asemenea mie cine oare să fie?³

Satana

9. Pe toți aceștia, Moarte, eu i-am omorât:
Ca să păcătuiască i-am făcut și astfel s-au pierdut.

Moartea

10. Pe Iosif, care te-a biruit, Satană, eu l-am biruit⁴:
În cămară el biruitu-te-a,
Dar în mormânt l-am aruncat eu, biruind!⁵

Satana

11. Moise, care prin stropirea cu sânge, Moarte, te birui⁶,
Biruitu-te-a în Egipt,
Însă pe el, la stâncă, cine l-a biruit?⁷

² Fc. 19, 24; 4 Împ. 19, 35.

³ Fc. 6, 4.

⁴ Fc. 39, 7-8.

⁵ Fc. 50, 26.

⁶ Fc. 12, 22-23.

⁷ Num. 20, 12.

Moartea

12. Ilie, o, Satană, care temere n-avea de tine,
De Izabela acesta fugi, căci se temea de mine⁸!

Satana

13. Lui Aaron, care prin arderi de tămâie, o, Moarte, te împiedică⁹,
Cersei de aur datu-i-am și vițelul turnă!¹⁰

Moartea

14. Cu Iov te-ai pogorât la luptă, iar el, biruindu-te, sui¹¹.
După ce, însă, biruitu-te-a el, pe dânsul eu îl birui¹²!

Satana

15. Pe David care, îmbrăcat în sac, ciurma opri¹³,
Pe-acoperiș l-am biruit pe acela, care pe Goliat birui¹⁴!

Moartea

16. Cel ce nimici sălașul lui Baal, care era templu al celui rău – Iehu¹⁵,
Șeolul, cetatea împărăției mele, să-l nimicească nu putu¹⁶!

Satana

17. Pe Solomon, care prin judecata sa pruncul îl înșfăcă din gura ta¹⁷,
Ziditor de altare păgâne făcutu-l-am eu la bătrânețea sa¹⁸!

⁸ 3 Împ. 19, 2-3.

⁹ Num. 16, 46.

¹⁰ Ieș. 32, 2-4.

¹¹ Iov 1, 12.

¹² Iov 1, 22; 42, 17.

¹³ 2 Împ. 24, 18-25.

¹⁴ 2 Împ. 12, 2; 1 Împ. 17, 4.

¹⁵ 4 Împ. 10, 27.

¹⁶ 4 Împ. 10, 35.

¹⁷ 3 Împ. 3, 27.

¹⁸ 3 Împ. 11, 1-8.

Moartea

18. Samuel, o, Satană, cât aurul privește, mi te disprețui¹⁹.
Eu însă, biruit-am pe-acel biruitor ce mita birui²⁰!

Satana

19. Pe Samson, care mi te disprețui, o, Moarte, prin acel tânăr leu²¹,
Prin Dalila, unealtă lesnicioasă, la moară legatu-l-am eu²²!

Moartea

20. Iosia, o, Viclene, pe tine te disprețui din tinerețe²³;
El mie, însă, nu-mi putu piept ține nici chiar la bătrânețe²⁴!

Satana

21. Iezechia te-nfruntă, o, Moarte, când sfârșitul el îl birui²⁵;
Dar eu l-am tulburat când, părăsind uimirea, arătă ale lui avuții²⁶!

Moartea

22. Pe Ioan, o, Viclene, care iertând și botezând te birui²⁷,
Chiar eu am stins acea făclie ce te dezvălui²⁸!

Satana

23. Biruitu-te-a Simon când pe-acea fericită femeie-nvié²⁹;
Prin femeie biruitu-te-a el, iar eu, făcându-l să se lepede,
pe el îl birui tot prin femeie³⁰!

¹⁹ 1 Împ. 12, 1-4.

²⁰ 1 Împ. 25, 1.

²¹ Jud. 14, 15-16.

²² Jud. 16, 19-21.

²³ 4 Împ. 22, 1-2.

²⁴ 4 Împ. 23, 29-30.

²⁵ Is. 38, 5.

²⁶ Is. 39, 4.

²⁷ Mc. 1, 4; Lc. 3, 3.

²⁸ Mt. 14, 12; In. 5, 35.

²⁹ F. A. 9, 40.

³⁰ Mt. 26, 69-72.

24. Apostoli și prooroci te blesteară, Moarte:
„Unde-i a Morții biruință, boldul Șeolului unde?”³¹”

25. Pe Domnul tău închis-ai în Șeol, o, blestemată slugă:
Și Dumnezeu și omul te urăsc, fă-te tăcută!

Moartea

26. Voia Celui care dă viață tuturor a fost ca zăvorât să fie în Șeol,
Iar la aceasta tu însuși L-ai poftit,
Când pe Adam ca să păcătuiască l-ai stârnit!

27. O, al lui Nabal tovarăș, care pe domnul său îl necinsti-n pustie³²,
Blestemată gura ta fie, căci grăi Lui: „Cazi și Te-nchină mie!”³³”

**Introducere, traducere și note de
Elena DINU**

³¹ Os. 13, 14; 1 Cor. 15, 55.

³² 1 Împ. 25, 10.

³³ Mt. 4, 9.